

GAZETA LWOWSKA

BURA REDAKCJI I ADMINISTRACJI:
Lwów, plac Smolek 3. i. p.
Redaktor naczelny przyjmuje codziennie od godziny 11—12.
Listy należy frankować. — Reklame otwarte wolisz od opłaty.

Telefony:
REDAKCJI
21—18
ADMINISTRACJI
21—17

WYCHODZI CODZIENNIE O GODZINIE 3-ciej POPOŁUDNIU Z WYJĄTKIEM DNI POŚWIĄTECZNYCH
REDAKTOR NACZELNY I ODPOWIEDZIALNY
Dr. MARCELI SZAROTA.

CENA NUMERU

20 gr.

PRENUMERATA:
Miesięczna miesięcznie i bez dostawy do domu 480 z dostawą 530. Zaliczeniowo miesięcznie z przesyłką pocztową 530 — Zagranicą 7 — P. K. O. Nr. 141.690.

Wytrzymać — przetrzymać!

W tych dwóch słowach mieści się kwintesencja głębokiego ucieszenia przemówienia, jakie z okazji otwarcia Targów Wschodnich wygłosił na uroczystej Akademii w Teatrze Wielkim we Lwowie pan Minister Przemysłu i Handlu Eugeniusz Kwiatkowski. Te dwa słowa muszą się stać kategorią myślową imperatywu myślowego nastawienia całego polskiego społeczeństwa w obliczu przemian i wydatków gospodarczych obecnej chwili.

Faktem jest znanym i niezaprzeczalnym, że przetrzymać ciężkie przesilenie zwłaszcza w rolnictwie. Faktem jest też, że zaczęto w nowo spotob dacydujący nad kształtowaniem się całego naszego życia, we wszystkich jego dziedzinach i wszystkich jego przejawach. Postulatem zaś zasadniczym, który musi sobie postawić za program nie tylko Rząd, ale i bezwzględnie całe społeczeństwo, jest, aby ciężar gatunkowy obecnego kryzysu nie zdołał jednak przemóc zdecydowanej woli wszystkich do ostrożnego zlamania go i wyjścia z niego zwycięsko.

Zatem Rząd i społeczeństwo. Wolno być najczulszym przeciwnikiem obecnego w Polsce regime'u, wolno krytykować wszelkie jego pojęcia, ale to jest prawda i temu nikt nie zaprzeczy, że żadne inne Rządy, tak jak właśnie pomajowe, nie skierowały tyle wysiłku, tyle zaangażowalności w stronę zagadnień gospodarczych. Przyszły historyk tego okresu nie będzie mógł go określić żadnym chyba innym mianem, jak „okres pracy gospodarczej”. Zaś zawodomu ekonomista, patrząc na zrzekę tak z teoretycznego jak i praktycznego punktu widzenia, obserwując wydarzenia z apolitycznej, a więc bezstronnej perspektywy, dostrzeże w tym okresie ciekawe a niewątpliwie jawiskowe. Oto, gdy przebieg polskiej polityki gospodarczej w pierwszych latach odzyskania niepodległości stanowił niejako linię łamaną, gdy na każdym kroku znaczący się ustawać nie odchylenia od wytkniętej linii postępowania w normalizacji wewnętrznych stosunków, gospodarczych, to po przewrocie majowym polska polityka gospodarcza weszła w drugi okres swych dziejów. Dorywczo zaczęła ustępować ciągłości, kierunek postępowania ulegał stabilizacji. Niewątpliwie i w tym drugim okresie miały miejsce znaczne zmiany, nawet zasadnicze, ale oznaczają one już nie szukanie nowych dróg, ale ulepszenie metody w porozumieniu i kontakcie z zainteresowanymi czynnikami gospodarczymi. Polska wewnętrzna polityka gospodarcza wykazuje już od kilku lat ciągłość i stabilizację zamierzeń.

To są uwagi natury ogólnej. A teraz, jak się zachował Rząd wobec obecnego kryzysu? Tu przedewszystkiem pamiętać się musi o tem, że chyba tylko ignorant i nieuk mógłby czynić Rządowi zarzut, że to do kryzysu przyczyniła się gospodarka polska Rządu. Kryzys przytoczył się ciężką ręką życie gospodarcze wszystkich europejskich krajów rolniczych,

Dar króla Hedżasu dla P. Prezydenta i Marszałka Piłsudskiego.

Warszawa, 3 września. Donoszą z Londynu, że statek polski „KRAKUS” żegluję w stronę kraju. Ładunek statku jest niezwykle cenny, między innymi „Krakus” na swym pokładzie wie-

zie bardzo piękne konie arabskie, dar króla Hedżasu dla P. Prezydenta Rzeczypospolitej i dla P. Marszałka Piłsudskiego.

2 miliony dolarów nagrody za przelot z Paryża do Nowego Jorku.

Nowy Jork, 3 września. (PAT.) Przy lądowaniu lotników francuskich obecny był słynny lotnik amerykański Lindberg. Lotnicy Costez i Bellonte, prawdopodobnie 4 bm. odlecia do Dallas, aby otrzymać nagrodę 25.000 dolarów, przeznaczoną za przelot z Paryża do Dallas.

Waszyngton, 3 września. (PAT.) Prezydent Hoover wysłał depeszę z życzeniami do prezesa Doumergue'a i narodu francuskiego, w związku z triumfem lotników francuskich. Ministrowie wojny i marynarki wysłali depesze z powinozwaniami do lotników francuskich.

Warszawa, 3 września. (Tel. wł.) Donoszą z Nowego Jorku, że lotnicy francuscy, którzy przelecieli Atlantyk, otrzymają szereg nagród, których łączna suma wynosi około 2 miliony dolarów. Jak wiadomo bowiem, od szeregu lat fundowane były coraz to nowe nagrody dla tych lotników, którzy bez lądowania przelazli na samolocie przestrzeń z Paryża do Nowego Jorku. Dotychczasowe przeloty Atlantyku kończyły się zawsze w innych miejscowościach lądu amerykańskiego, tak że dopiero lotnicy francuscy otrzymają wszystkie premje.

Przewiezienie zwłok Andrégo.

Stockholm, 3 września. (PAT.) Według doniesień z Tromsø, przybył tam dziś statek wiozący zwłoki członków ekspedycji polarnej inż. Andrégo. Znalezione przy zwłokach Andrégo dzienniczek, składa się zaledwie z kilku kartek i stanowi dalszy ciąg innego dziennika, nieodnalezionego. Pismo jest niemal niezYTElne. Poza tem znaleziono inny jeszcze notatnik, zupełnie czytelny, rejestrujący po kolei rozmaite punkty po drodze, osiagnięte przez ekspedycję w przeciągu dwumiesięcznej podróży saniami. Jak wynika z notatki, podróz balonem trwała zaledwie kilka dni.

Stockholm, 3 września. (PAT.) Jak donoszą z Tromsø, stwierdzono iden-

tyczność zwłok dwóch członków ekspedycji Andrégo, a mianowicie zwłok inżyniera Andrégo i Strindberga.

Drugi dziennik Andrégo.

Stockholm, 3 września. (PAT.) Ulnicy szwecy, wysłani do Tromsø w celu zaopiekowania się wszelkimi obiektami stanowiącymi pozostałość po biegunowej ekspedycji Andrégo, oświadczyli specjalnemu korespondentowi „Tidningsans Telegrambyra”, że przy zwłokach Andrégo znaleziono jeszcze jeden dziennik podróży, który zawiera ważniejszą treść niż dziennik znaleziony poprzednio.

Surowy wyrok w Persji.

Teheran, 3 września. (PAT.) W związku z ostatnim buntem, który został całkowicie stłumiony, sąd wo-

jenny wydał wyrok, na zasadzie którego 22 uczestników buntu skazano na śmierć, 20 na wygnanie z kraju.

Niemieckie wpływy skarbowe maleją.

Berlin, 3 września. (PAT.) Pomiędzy podwyższenia całego szeregu podatków, wpływy skarbowe w ciągu lipca zmniejszyły się, w porównaniu z lipcem ub. r. Lipiec dał 1.097.000.000 Mk. wobec 1.139.000.000 Mk. r. ub. W

ciągu czterech pierwszych miesięcy bieżącego okresu budżetowego wpływy podatkowe osiągnęły 3.218.000.000 Mk. a więc przelo 56 milionów Mk mniej niż w r. ub.

Geneza jego nie mieści się w granicach Państwa polskiego, w tych też granicach nie leży rozwiązanie problemu usunięcia wszystkich przyczyn kryzysu. Z drugiej jednak strony Rząd polski i to w porozumieniu z czynnikami produkcyjnymi poczynił wszelkie możliwe zabiegi celem złagodzenia skutków kryzysu i umożliwienia producentom przetrwania okresu przesileniowego a zarazem zainicjował konferencję rolniczą zainteresowanych państw, by wspólnymi siłami stawić czoło groźnej koniunkturze. I niechaj wrześnie pamiętają wszyscy

o jednym: dzisiejsze rządy w chwilach, które najbardziej kuszące były do rozmaitego rodzaju rozrywek politycznych, w chwilach, kiedy nie ustawały skierowane przeciw nim prowokacje i ataki, — umiały jednak wzbudzić się na prawdziwe a zaszczytne wyzyny abnegacji i zaniechać czasowo wszelkich innych spraw, myśląc i wysilając się tylko i wyłącznie w rzeczach natury gospodarczej. Dopiero teraz, kiedy najprzykrejsze bruzdy gospodarcze zostały wyrównane, kiedy zasadnicze szlaki dalszego postępowania gospodarczego zostały wy-

budowane, nawrócił Rząd do piękających i niecierpiących zwłoki spraw ustrojowych i wewnętrzno - politycznych.

Tyle o Rządzie. A społeczeństwo? Na uboczu pozostawiamy tę — chciemy myślicie — niełączną grupę, która pod wpływem partyjnego zaślepienia czy partyjnej złośliwości wskazuje w kierunku czynników rządowych jako na źródło zła. Ogół natomiast dźmierzył na dwie zasadnicze grupy. Jedna patrzyła na groźne przejawy obywatelności, krępując się tanim frazesem optymizmu, pocieszając się, że „jakos to będzie”. Druga zabrała w bieżmar pasymizmu i rozzuchwała do niewyważnych rozmiarów każdy najdrobniejszy nawet niepomyślny objaw koniunkturalny, z tworząc i beznadziejnie wypatrywała chwilę, kiedy się jej zawałi dach nad głową. Były okresy, że Rząd musiał zwalczać nie tylko jawiskia przesileniowe, ale i niewiarę społeczeństwa. A była ona zaś i pozostanie, dopokąd istnieć będzie, walną przeszkodą w każdym zamierzaniu, a nie śmie stać się przeszkodą w ostatecznym zwycięstwie. Koniunktury gospodarcze są rzeczami rozrywającymi się nie tylko w obrębie zjawisk fizycznych, ale w pierwszym rzędzie w obrębie działań ludzkich. Ludzka psychika, ludzkie myślenie jest bodaj czy nie ważniejszym czynnikiem, aniżeli wydarzenia przyrodnicze. Ludzka psychika musi być fundamentem, na którym ma się budować dobrobyt gospodarczy. Jak tu zaś budować, skoro ten fundament jest zły. Przeto w tej psychice społecznej, w zdecydowanej społecznej woli, w celowym najosłobniejszym wysiłku muszą się zrodzić te szerokie podstawy, na których silnie i trwale opierać się mogą techniczne kroki Rządu. Społeczeństwo musi kroczycie łącznie w solidarnym, zwartym, nieugiętym szeregu ku jednemu celowi: przetrzymaniu i wytrzymaniu obecnego kryzysu.

Psychologicznie rzecz biorąc, chwila obecna jest ku temu najodpowiedniejsza. Bo przecież na wszystkich, najbardziej nawet dotychczas zachmurzonych częściach horyzontu gospodarczego, poczynają się pojawiać pierwsze jasniejsze promienie. Odprężenie, może jeszcze słabe i niewielkie, występuje coraz żywiej, coraz dobitniej. Nie widzieli go, jest ślepotą, nie chcieli go widzieć, zbrodnia.

We Lwowie odbywa się obecnie jubileuszowa kampanja Targów Wschodnich. Te Targi otwarte w dobie ciężkiego światowego kryzysu gospodarczego, są najczulszym dowodem tego, że nie ma koniunktury dołem złej, z którejby dobra wola i gorąca wiara nie umiała wyjść zwycięsko. Nie było wsiak nie łatwiejszego, jak powiedzieć sobie, że w takich czasach nie pora na tego rodzaju imprezę. Tego nie uczyniono. I zrobiono dobrze. Postąpieno w myśl hasła „wytrzymać — przetrzymać”. To hasło tu we Lwowie, w Targach, znalazło swe doskonałe ucieleśnienie. Znalazło je zresztą i gdzie indziej. Znalazło na odbytej w Warszawie międzywznowowej konferencji ministrów rolnictwa, znalazło na niedawnym Komtarze. Idzie więc o to, by ucieleśnić się i w działaniach całego społeczeństwa.

Uroczyste otwarcie Jubileuszowe X. Targów Wschodnich.

Akademja w Teatrze Wielkim.

Uroczystości związane z otwarciem Targów Wschodnich, będących, jak corocznie świętem Lwowa, w tym roku obchodzone były ze szczególną okazałości. Targi Wschodnie obchodzą obecnie swoją 10-tą jubileuszową kampanię i godnie przygotowały się do tego, aby jubileusz ten wypadł jak najspanialszy. Z tego też względu program uroczystości otwarcia był inny niż co roku. Komisja imprez artystycznych postanowiła dzisiaj inauguracyjnie jubileuszową kampanię połączyć z uroczystą Akademją w sali Teatru Wielkiego.

O godz. 10.15 ks. biskup Lisowski odprawił w Katedrze uroczyste nabożeństwo, na którym obecni byli przedstawiciele Władz z Ministrem Kwiatkowskim i Wojewodą lwowskim Nakoniecznikiem Klukowskim na czele, reprezentanci serb przemysłowych, handlowych instytucji i t. d.

po nabożeństwie uczestnicy uroczystości udali się do gmachu Teatru Wielkiego. Przybyli: p. Minister Przemysłu i Handlu reprezentujący P. Prezydenta Rzplitej inż. Kwiatkowski, Wiceminister Skarbu Stefan Starzyński, rumuński wiceminister rolnictwa Potarcza, Wojewoda lwowski Nakoniecznikow - Klukowski, dowódca O. K. gen. Popowicz, prezydent miasta inż. Brzozowski, Rada nadzorcza i dyrekcja Targów Wschodnich z dyrektorem Grosmanem i dyr. Orzechowskim, konsulowie państw obcych, reprezentanci Izby Przemysłowo-handlowej z prezydentem drem Szarskim, starosta grodzki Gallas, starosta powiatowy Eckhardt oraz wielu innych reprezentantów życia gospodarczego, finansowego, instytucji, związków stowarzyszeń i t. d. Licznie zjawili się przedstawiciele prasy lwowskiej, stołecznej i zagranicznej.

Na występie Akademii orkiestra odegrała Hymn Narodowy, poczem arcykapłan opery pp. Znicz, Maria Kisielewska i Anatol Wróński odśpiewali kolejno kilka pieśni.

Po krótkiej przerwie rozpoczęły się przemówienia: pierwszy zabrał głos prezydent miasta Lwowa i Prezes Rady Nadzorczej Targów Wschodnich inż. Jan Brzozowski.

Głos powitalny Prezydenta Miasta.

P. prezydent powitał p. Ministra, skreślił w dłuższym zarysie okres 10-letni Targów Wschodnich, będących dorocznym przeglądem polskiej wytwórczości i stawiających corocznie przed oczy wyniki starań i usiłowań, jakie podjęto w powojennym wysiłku pracy. Mówca skreślił rozwój miasta Lwowa od XIII wieku począwszy, poprzez Najazd Mongołów, klęskę pożarową, epokę Kazimierza Wielkiego, okres Jagiellonów, wojny i pokoiu między Polską a Turcją, dając poprzez wiek XVIII i krystalizację Polski, jako kraju rolniczego, po dobę współczesną. Co do Targów, to sprawa jest kwestią krytyki i zdania są podzielone, czy ma to być przedmiot polskiej wytwórczości, czy też ma to być impreza o szerszym zakresie międzynarodowym. Dziś głośno rozbrzmiewają sprzeczne hasła gospodarcze, liberalizm gospodarczy żąda jak najszerszego rynku zbytu dla wszystkich, a raczej dla najmniejszych, temu zaś przeciwwstawiają się hasła samowystarczalności gospodarczej. Nie

przesądzam, mówi prez. Brzozowski — jakdalej ułożą się stosunki polityczno - gospodarcze, jednak stwierdzam, że warunki Lwowa i jego położenie dają możliwość rozwoju rodzimego przemysłu i zaopatrzenia szerokich południowo - wschodnich obszarów Rzeczypospolitej. Bez względu na to, jak Targi Wschodnie będą się rozwijały, czy to będzie teren, na którym wraz z zagranicą będziemy się schodzili, aby podjąć też w życiu narodów niezbędną wymianę, czy też pójdą w kierunku zaspokajania własnych potrzeb własnymi siłami, stwierdzamy, że nie będzie to ciasny partykularizm. Witając gości zagranicznych sąsiadujących państw oraz p. Ministra Kwiatkowskiego, p. prezydent daje wyraz, że Rzeczypospolita dbać będzie o te dzielnice i miasto, które jest ośrodkiem kulturalnym i gospodarczym łączącym Zachód ze Wschodem. Mowę swoją zakończył prez. Brzozowski wzniesieniem okrzyku na cześć Rzeczypospolitej. Po powtórzeniu okrzyku przez publiczność orkiestra odegrała Hymn Narodowy.

Przemówienie Prezesa Izby Przemysłowo-handlowej.

Następnie imieniem lwowskiej Izby Przemysłowo - Handlowej przemówił w języku polskim prezydent dr. Szarski. Witając Ministra Kwiatkowskiego i Wiceministra Starzyńskiego, mówca dał wyraz radości, że właśnie lwowskiej Izbie Przemysłowo - Handlowej danem było pracować na terenie, na którym już poraz dziesiąty działalność swoją kontynuują Targi Wschodnie. Podjęto w roku bieżącym starania zmierzające do ożywienia wymiany z sąsiadami ze Wschodu, a przedewszystkiem z Rumunją, której przedstawiciele Izby handlowo - przemysłowych zjeżdżają obecnie do Lwowa, aby przy wspólnym stole obradować nad poprawą stosunków gospodarczych. Najsku-

teczniejszym środkiem tego celu jest instytucja Targów, a w jej pracy dopatrujemy się kardynalnego zadania polepszenia warunków życia gospodarczego, które przy pomocy miarodajnych czynników — pod opieką społeczeństwa dokonaniem zostanie. W drugiej części swego przemówienia, wygłoszonej w języku francuskim, zwrócił się prez. Szarski w imieniu tuu. sfer gospodarczych z wyrazami powitania do przedstawicieli delegacji zagranicznych.

Za słowa powitania dziękowali i odpowiadali: rumuński wiceminister rolnictwa Potarcza i przedstawiciel delegacji węgierskiej, b. minister hr. Ivo Csekonits.

Wytwarzanie na każdym odcinku pracy. Uznanie za przeloczną i hasło na przyszłość.

Jako ostatni zabrał głos P. Minister Przemysłu i Handlu inż. Kwiatkowski.

Jeszcze prawie dziesięć lat w uszach echa ostatnich wystrzałów armatnich, tych powrotnych fal wojennych, tych krwawego wielkiego dramatu, który się rozgrywał na odwiecznie polskich ziemiach, jeszcze prawie luny nie zgasły na niebie, a zgłiszczą i grzyz wżalem leżały na ziemi, jeszcze nie ustaliły się granice odrodzonego, nowego Państwa polskiego, a już rozgłoszona stała się w Polsce inicjatywa miasta Lwowa, które przez otwarcie pierwszych międzynarodowych Targów Wschodnich w roku 1921, rzuciło hasło nowe, programowe, ważne, jakie odbudowy gospodarstwa społecznego i nawiązania targanych wojną stosunków handlowych.

Gdy trwał ciężki, długi, prawie uczynny, ale tem niebezpieczniejszy okres niewoli naszej, umiał Lwów strzec i dzierżyć wysoko szmaragd godności i praw Narodu, umiał swoim duchem polskości przepoić całe legiony młodzieży, która w jego murach szukała wiedzy i hartu życia, gdy przyszyły brzozy wojenne, gdy w zamęcie pożogi światowej miały się wykwać nowe granice, nowe państwa, nowe prawa narodów. Lwów był się, ginął i wierzyl w zwycięstwo, wysyłał na ostatni bóg na swój własny front to, co mu pozostało jeszcze — starców, kobiety, dzieci. Gdy wrzeszcząc zabyła pierwszy rok pokoiu, pierwszy polski rok w zwyciężym Lwowie, Lwów pierwszy odeczuł i zrozumiał, że dla Polski rozpoczyna się nowa karta walki, walki o prawo do życia i rozwoju, o prawo do pracy i chleba, o prawo odbudowy wartości gospodarczych, mierzących walor i potęgę narodów w pokoiu tak samo jak siła erodów w czasie wojny. Lwów odczuł, że gdy kończy się proces formowania się granic państwowych

konsumpcji, relacje handlu zagranicznego zmniejszily się, towar nazywaną przeczka się prawie bez zysku, a nieraz z oczywistymi stratami, bezrobocie wykazuje silne natężenie. Gdzie więc jest miejsce dla szczątków choćby optymizmu, gdzie są źródła niezbędnej energii i wiary w celowość, możliwość skuteczności nowych wysiłków, nowych zmagania się z życiem, nowych walk?

Optymizm i pesymizm są tu wogóle pojeciami nieuzupełnionymi. Jedynę słowo, które posiada prawdziwą wartość, które jest ważne, pełne, niezastapione, które jest hasłem i programem zarzem, które patrzy w przeszłość i patrzy w przyszłość, które jest wolą i oceną zarzem — jest wytrwałość! Ciężar obecnej sytuacji gospodarczej całej Europy, a z nią zarzem i Polski, jest faktem niezaprzeczalnym. Przeciwwstawienie ogromowi niedoli ludzkiej faktów stwierdzających istotnie zachodząca poprawę w ostatnich miesiącach na pojedynczych odcinkach życia gospodarczego, przeciwwstawienie naporowi depresji i związaniem z nią pogorszeniu położenia wszystkich krajów warstw społecznych, akcji ratowniczej Państwa, podjętej na dość szeroka skalę, byłoby zaciemnieniem syntezy, rozczuczeniem na drobne kawałki na ulamki i atomy wielkiej całości, drogi, po której Polska idzie ku życiu i rozwojowi wytrwałością. Obejrzyjmy się wstecz! Jakże odległa i daleka od nas jest Polska, którą widzimy, której częstąka byłimy my sami dziesięć lat temu.

Nie mieliśmy wówczas ani dziesięćset armji, ani administracji, żyliśmy szczątkami obcych praw, nie mieliśmy ani budżetu państwowego, ani pieniądza polskiego, nie mieliśmy tysięcy dziesiątych warsztatów pracy, dziesiętych kolei, nie mieliśmy ani traktatów handlowych, ani otwartych nowych zupełnie dróg ekspansji gospodarczej, nie mieliśmy ani Gdyni ani floty handlowej, nie mieliśmy ani obecnych organizacji gospodarczych, ani zawiązków samorządu gospodarczego, ani odbudowanych wsi, ani dziesiętych techniki rolnictwa, całego tego dorobku, który w syntezie — ku zdumieniu własnemu i zdumieniu obcych mo4 głiszyi wykład przed rokiem na Powsechniej Ogłstwie Krajowej w Poznaniu.

Może być, że w skali potrzeb i postulatów jest to wszystko zamalo, ale w skali własnego wysiłku, własnej wytrwałości, nie wspartej niczyją pomocą, jest to dużo, naprawdę dużo.

A więc wytrzymajmy i na przyszłość dla potęgi Rzeczypospolitej, dla niezłomnego budowania podstaw dobrobytu społecznego, rozwoju gospodarczego, mimo przeciwwstwie, mimo przeszkody, mimo trudności, mimo konjunkturny, mimo pesymizmu, mimo wszystkich wrogich sił, które w naszej zgnieć się niedoli — własne chcą widzieć zwycięstwo.

Wytrzymajmy w dążeniu do udoskonalenia organizacji naszego państwa, by ono coraz lepiej, coraz skuteczniej, coraz silniej mogło przeciwwstwie się wszelkim niebezpieczeństwom i trudnościom.

Wytrzymajmy niezłomnie w obronie każdej piędzi ziemi polskiej, od Gdyni przez Poznań, przez Katowice aż po Włno po Lwów, wbrew wszelkim miazeczeniom rozparczkowanych i upomyślonych własnymi słowami polityków, ma! ani pędzi Polski, ani tysiąca dusz i serc polskich nie mamy na handel, na sprzedaż, bo w tak zasadniczych sprawach niema u nas ani partji politycznych, ani opozycji, ani Rządu, ani

wszecz, to winien nadejść okres wzrostu Polski wżwyl. Lwów odczuł, że gdy kończy się trud walki, to zaczyna się natchymniam bez przerwy trud pracy. Historia Lwowa zapisuje na kartach historii, starych i nowych, wielkie zwycięstwa. Ale żadne z nich nie przetrzało latem. Wice i tu jakie nieprzerwany plot trudności, przeciwwstwie, spokus niezniechania, niewiary, pesymizmu powstajel! Cały rok zagadnieniu ruszył jakgdyby do walki z inicjatywą gospodarczą Lwowa.

Na wielu rynkach wschodnich powstają nowe warunki, nowe prądy gospodarcze, ściśnijające swobodę handlu, tworzące nowe linje wymiany towarowej, omijające Polskę i omijające Lwów. Sam handel, zarówno jako profesja i funkcja społeczna, znalazł się w niezwykle nieprzejaznej atmosferze. Najszersze warstwy zubożalo społeczeństwa, wygłodzone, nie długoletnim brakiem towarów, powiększonym w Polsce przez zniszczoną nową produkcję oddzielionym surogatem pieniądza, od towaru, znachodząc się wobec trudności pokrycia swego zapotrzebowania, przyjęli skutek za przyczynę i odnolisy się wrogo do wszystkiego, co związkek z handlem posiadało.

A potem kolejno przyszyli nieodzowne skutki głęboko sięgających zniszczeń wojennych, rozgrabienia majątku narodowego Polski, oslabienia zdolności konsumcyjnej, zrujnowania systemu pieniężnego i kredytowego i nieodzowne skutki wielkich ewolucji w układzie międzynarodowych stosunków gospodarczych, powodujących wciąż nowe, wciąż powozające się wahania konjunkturnalne. I obecnie stawałymi wahałymi się ciężkogo kryzysu gospodarczego. Produkcja przemysłowa osłaba, handel skurczył się, rentowność pracy gospodarczej jakże trudną stała się do osiągnięcia, rolnik zredukował do połowy swoją

rażonych — jest jeden tylko naród polski i jedna wola wytrwania.

Wytrwamy na każdym odcinku pracy gospodarczej, społecznej i państwowej, tak, jak wytrwał w najcięższych kolejach losu Ludwik. „Semper

P. Minister Kwiatkowski otwiera Targi Wschodnie.

Z gmachu Teatru p. Minister Kwiatkowski wraz z otoczeniem oraz członkowie delegacji zagranicznych i przedstawiciele władz i instytucji udali się samochodami na plac Targów Wschodnich, gdzie przed pawilonem Monopolów Państwowych dokonał p. Minister uroczystego przecięcia wstęgi. Następnie p. Minister oraz przybyli goście obejrżeli ekspozycje monopolów państwowych. Wychojąc z pawilonu p. Minister Kwiatkowski powitany został przez orkiestrę wojskową dźwiękami Hymnu na

fideli's, tak, jak dziesięć lat wytrwała idea Targów Wschodnich, lamiąc wszystkie przeszkody i trudności, by co roku ukazać się w nowej szacie, w nowej realizacji, coraz lepszej, sprawniejszej i głębszej.

rodowego. Ustawiona przed pawilonem kompania honorowa zaprezentowała broń. P. Minister w towarzysze dowódcy P. O. K. gen. Popowicza przeszedł przed frontem kompanii. Z kolei orkiestra odegrała hymn narodowy rumuński, potem p. Minister Kwiatkowski wznosił okrzyk na cześć Rumunii, powtórzony trzykrotnie przez obecnych. Po odegraniu hymnu narodowego węgierskiego wzniesiono okrzyk na cześć Węgier.

Następnie udał się p. Minister na zwiedzanie dalszych pawilonów.

Śniadanie w sali ratuszowej.

O godz. 14:30 odbyło się w sali ratusza śniadanie, wydane przez prezydium miasta oraz prezydium lwowskiej Izby przemysłowo-handlowej, na które przybył Minister Przemysłu i Handlu Kwiatkowski, Wiceminister skarbu Starzyński, rumuński wiceminister rolnictwa p. Potarca oraz szereg innych przedstawicieli władz, instytucji, związków i prasy, w liczbie około 150 osób.

Przy deserze pierwszy zabrał głos prezydent miasta inż. Brzozowski, który wznosił toast inż. Prokocetkowi Targów Wschodnich; Pana Prezydenta Rzplitej Ignacego Mościckiego oraz Pana Marszałka Piłsudskiego.

W dalszym ciągu przemawiali p. ezydnt lwowskiej Izby przemysłowo-handlowej dr. Szarski, po francusku, rumuński wiceminister rolnictwa Po-

tarca oraz przedstawiciel delegacji węgierskiej b. minister Csekanowits.

Wreszcie zabrał głos pan Wojewoda lwowski Nakoniecznikow-Klukowski, który podziękował na wstępie wszystkim, którzy przyczynili się do uświetnienia dzisiejszych uroczystości, a przedewszystkiem panu Ministrowi Kwiatkowskiemu. Pan Wojewoda wspomniał, iż p. Minister Kwiatkowski w swoim dzisiejszym rannej przedmówieniu podkreślił z naciskiem potrzebę wytrwania na każdym polu naszej pracy, a w szczególności na polu pracy gospodarczej. Lwów na tem polu produkuje dzięki konsolidacji nietylko stosunków ekonomicznych, ale i konsolidacji ducha. W końcu swego przemówienia p. Wojewoda wznosił toast: Miasto Lwów nigdy żyje!

P. Minister Kwiatkowski w Rzesznie Polskiej.

O godz. 16:30 p. Minister Kwiatkowski wraz z otoczeniem udał się do Rzesznej Polskiej obok Lwowa, gdzie zwiedził tartak oraz fabrykę dykt klejonych „Ojko's", powitany w wejścia przez prezesa Rady nadzorczej p. Ba-

deniego, a następnie oprowadzany przez członka Rady nadzorczej p. Zamorskiego i dyrektora Csałę.

Z Rzesznej Polskiej powrócił pan Minister około godz. 18 do Lwowa.

Rząd sowiecki skazany na olbrzymie odszkodowanie.

London, 3 września. (PAT.) Założony został dzisiejszy proces, jaki angielskie towarzystwo akcyjne „Lena Goldfield" wytoczyło rządowi sowieckiemu, zarzucając mu niedotrzymanie warunków umowy, zawartej pomiędzy stronami w sprawie koncesji na eksploatację złota. Jak twierdzi kompania angielska, naruszenie to warunków umowy sparaliżowało normalną działalność kompanii i przyczyniło się do utraty przez nią

ciągnięcia nowych kapitałów do przedsięwzięcia. W rezultacie przewodu sądowego trybunał wydał wyrok, ustalający, że towarzystwo „Lena Goldfield" wskutek zachowania się rządu sowieckiego nie mogło wykonać swych praw, przysługujących mu na zasadzie umowy, wobec czego umowa została zerwana z winy rządu sowieckiego i rząd sowiecki ma zapłacić towarzystwu sumę 13 milionów funtów szterlingów.

Hearst wydany w Francji.

London, 2 września. (PAT.) Przybył tu z Paryża amerykański magnat prasowy Hearst, który na zarządzenie władz francuskich musiał opuścić Francję. W rozmowie z dziennikarzami londyńskimi Hearst oświadczył, co następuje: Nie mogę się skazywać na funkcjonariuszy francuskich, byli bardzo szczerzy w stosunku do mnie i oświadczyli jedynie, że uważają mnie za wroga Francji, stanowiącego dla nich prawie niebezpieczeństwo. Naprężone sto-

sunki pomiędzy moją prasą a opinią francuską są spowodowane ogłoszeniem dwa lata temu w mojej prasie tekstu tajnego traktatu angielsko-francuskiego, a powtórę mają one źródło w tem, że prasa moja stała sprzeciwiała się przystąpieniu Stanów Zjednoczonych do Ligi Narodów, jak również udziałowi Stanów Zjednoczonych w jakichkolwiek kombinacjach czy traktatach, któreby wiązały mój kraj w kłótnie państw europejskich.

Kongres Fidac'u.

Warszawa, 3 września. (P. A. T.) Wczoraj wieczorem odjechała do Paryża delegacja Federacji Obrońców Ojczyzny i polskiej sekcji Fidac'u na kongres Fidac'u do Waszyngtonu. W skład delegacji wchodzi: major Ludzka Laskowski jako przewodniczący,

dr. Adam Kocur, sekretarz gen., porucznik rez. Wyrzykowski, pułk. Paweł Red. Smogorzewski, red. Augustynowicz, adwokat Wronski, dyrektor Karwowski, kapitan rez. Świecz oraz panie: Pelczyńska, Mazarami i Zaleska.

Konflikt między min. Curtiusem a min. Treviranusem.

Berlin, 2 września. (PAT.) Dzisiejsza popołudniowa „Vossische Zeitung" w artykule wstępnie zaznacza, że minister spraw zagranicznych dr. Curtius znalazł się w konflikcie z ministrem Treviranusem, który to konflikt wynikał na tle publicznych wystąpień ministra Treviranusa w sprawach polityki zagranicznej Rzeszy. Dr. Curtius miał zwrócić uwagę ministra Treviranusa na fakt, że on a nie Treviranus

odpowiedzialny jest za politykę zagraniczną Niemiec i że tego rodzaju postępowanie nietylko nie jest odpowiadające przyjętym zwyczajom, ale także jest przeciwe szlachetnym interesom państwa, ponieważ członkowie gabinetu chcą wygłosić publicznie swoje zdanie co do polityki zagranicznej, muszą bezpośrednio uzyskać zgodę ministra spraw zagranicznych.

Z Teatru.

Teatr Rozmaitości: „Zwycięstwo" Josepha Conrada-Korzeniowskiego w układzie dram. Leona Schillera.

Sam pomysł rozpoczęcia od uczczenia Josepha Conrada sezonu teatralnego we Lwowie, który szlachetnej ambicji Schillera otwiera pole nawrotu do świetnych czasów Pawlikowskiego — zasługuje na pełne uznanie. Nie trzeba przytem ścisłać się do trafności wyboru do samej tylko — choćby przypomnienia w żywym i żywym — brzmieniu słów — mistrza, który zdał od ojczyzny żyjąc i w tym języku tworząc, pomógł mimo sławę piodra polskiego na całym globie.

Nie jest bardziej obce duchowi współczesności, jak używanie się nadużywanie sceny dla sztucznego wylegania klichwów i tanich nastrojów, nawet jeśliby chodziło o głoszenie wartości i wielkości narodowych. Scena zmierza ku czystej sztuce, ku światom, stanowiącym całość dla siebie zamkniętą, niezłączną intruzostwa tendencji. Ale świątyni nęw inscenizacyjny Schillera — larwością dotrążyć w prozie „zamilowanego Polaka" — krótko aż nazbyt późno u nas odkryty i nautoczony się oceniać te wartości i niewyczerpanie skarbnice wielkiej dramatyki, te świętą plastyczność w umowianiu obrazowości życia, te przytem głębie aż do ostatnich zakamarków duszy ludzkiej, sięgającej analizy człowieka — że przy obecnem zubożeniu repertuaru europejskiego nie się nie mogło

wydawać prostszem, jak sięgnięcie po pierwszą z brzegu książkę Conrada, aby jej pozwolił przemawiać do widowni.

Mówi o Conradzie Stefan Zeromski w swojej przedmowie do „Szaleństwa Almyra": „...nie przemawia przemennie bynajmniej nacjonalistyczna chęć skaparovania tytł twórczości na naszą korzyść, gdyż ani jednym włosem dorobek czysto artystyczny Josepha Conrada nie jest z literatury i polską polską łączony". W istocie niema tego pomostu między twórczym Conrada a twórczym ziem i piór polskich. Ale jest w istocie i treści tego, co napisał, tyle wszak nieci, które oku krytyki angielskiej wydawać się mogły jakimś specyficznym egocentrycznym zabarwieniem ujęcia zjawisk i języka, wynikającym z odrębności indywidualistycznej, a które czytelnik przelał duchowego połączenia z barokiem polskim i jego cierpieniami. Toteż Zeromski, pragnąc zbadać istotę angielskiego pisarza, wzięsz część swej rozprawy poświęcił następnym owych lat, które na kresach imperjum carskiego płynęły szlachetnym rodzicom Korzeniowskiego na dalekiem zesłaniu, płynęły lożyskiem rozpiętanym i hartującym cierpięć.

Abv zrozumieć drogę Conrada do

postaci wszędzie i zawsze bezbronnego Aksela Heysta, do wszystkich tułających się po świecie Heystów, sięga słusznie myśl Zeromskiego, a wraz z nim każdego w Polsce miłośnika piśmiennictwa Conrada ku czystemu pomostowi Apollona i Ewelyn z Borobrowskich Korzeniowskim, rodzicom angielskiego pisarza, tym, którzy jego dzieła kształtowali. Tyłko tą drogą dotrzeć możemy do wielkiej, jakiej współcierpienia z człowiekiem, jakie pod nawierzchnią arcycyfrzystej narracji znamionuje powieść Conrada.

„Zwycięstwo" („Victory") pochodzi z okresu wielkiej wojny, a więc okresu pełnej już dojrzałości pióra Korzeniowskiego. Jak w wielu innych powieściach, autor wybiera jako tło akcji wyspy egzotycznego archipelagu, zawieszoną między nasunąjącym złotem rozpalonego słońca białą podzwrotnikową wegetacją zieleni a taflą do przesyru snych oceanów. W ten świat nieskończonej płodności przyrody, szerokiej w dobroci swego macierzyństwa dla człowieka, utrzymującej swe tubylcze dzieci w stanie niekończącej się dzieciństwa, wdziera się biały człowiek. Żądza przygód i sytego bez wysiłku życia, żądza bezopornej eksploatacji, żądza burzenia i szalu, władcza zadrzonym rasom chłodnych ziem, zaludniona archipelag wirem namiętności, obcym rozlanemu po niej spokojowi. W przestrzenie czystych barw rzuca życie cienie nowych dramatycznych zjawisk, zakąś fermentem zbrodni i skoszalawienia. Chora hyper-

cywilizacja szuka transfuzji pierwotności, zbrodniczego nawrotu w zdrowie.

Wśród kłębowska obieżywaiów i zbrodniarzy, zaborczych kupców i marynarzy wdeptuje swoją ścieżkę samotnik Heyst, który uciekł do Europy, aby się przed nią nigdy nie mógł schronić ni ocalić. Rezoner, ku sobie wrócyony i siebie w ogniu abnegacji oczyszczający, sięgający dobroć, któ r a nie jest misją, ale systemem logicznym zderza się z brutalną rzeczywistością inwazji cywilizacyjnej i broczy, przez całe życie broczy w krwi swojej i każdego dobrego, jak on bezbronnego człowieka, krwi serdecznej. Kocha, aby patrzeć, jak mu dzień po dniu z winy jego logicznego niedołęstwa ucieka w ciemnię zatracenia to, co się stało słońcem jego beznadziejnej samotności.

Wyspy archipelagu, krzyk barw, plener nastrojów, zgłębienie namiętności ludzkiej, zdifferencjowanie typów i ras, abstrakcyjność ich szaleństwa, pragnienie wyrwania się z kregu sennej, sytej obójności i znużenia, bunt człowieka białego przeciw obrzozy prawiadi i ustrojów cywilizacji, jego nieudawanie i wstręt ku samemu sobie, pęd za nieznanem i niebezpiecznem, tęsknota za nowem, nowcem, wstrząsającym przeżyciem, — wszystko to znalazło ucieleśnienie w postaciach, jedna w jedną rwsowanych mocno, konsekwentnych w akcji, rozbuowanych w psychologicznej analizie, pensjach, jak te tylko wyczarować musiała fantazja

CZEŚĆ URZĘDOWA.

Lwów, dnia 3 września 1930.

PRZENIESIENIA W SZKOLNICTWIE POWSZECHEM.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego przeniosło z dniem 1 września 1930 r. na własną prośbę p. Jana Sikorezyka, nauczyciela 3 kl. publ. szkoły pow. w Kraszewicach, powiatu Włodaw., do 7 kl. publ. szkoły pow. w Drohobyczce, powiatu Przemyśl.

Rada Szkoła Powiatowa w Buczaczu, przeniosła na własną prośbę z dniem 1 września 1930 r. p. Tadeusza Pałczyńskiego, tymczasowego nauczyciela w Kudaniwie do 2 kl. publ. szkoły pow. w Międzygórzu, p. Eugenija Fuglewiczównę, nauczycielkę publ. szkoły pow. w Buczaczu, do 2 kl. publ. szkoły pow. w Komarówce, oraz p. Stefanę Kwietnicką, nauczycielkę 2 kl. publ. szkoły pow. w Łucku.

Rada Szkoła Powiatowa w Horodnie przeniosła z dniem 1 sierpnia 1930 r. p. Marię Korczyńską, nauczycielkę 2 kl. publ. szkoły pow. w Horocholinie, powiatu Bohorodczany, do 7 kl. publ. szkoły pow. w Czernelicy.

Rada Szkoła Powiatowa w Śniatynie, przeniosła na własną prośbę z dniem 1 sierpnia 1930 r. p. Jakóba Hubera, nauczyciela 7 kl. publ. szkoły pow. w Iłlicach, do 7 kl. publ. szkoły pow. w m. Skawie, p. Włodzimierza Sokółkę, nauczyciela 3 kl. publ. szkoły pow. w Podwojskiej, do 7 kl. publ. szkoły pow. w Iłlicach.

Rada Szkoła Powiatowa w Sokalu, przeniosła z dniem 1 sierpnia 1930 r. p. Juljana Cymbalistyja, nauczyciela 2 kl. publ. szkoły pow. w Torkach, do 5 kl. publ. szkoły pow. w Sulimowie.

Rada Szkoła Powiatowa w Sranisławowie, przeniosła z dniem 1 sierpnia 1930 r. na własną prośbę p. Janinę Bogdanowiczównę, nauczycielkę 4 kl. publ. szkoły pow. w Ścielcu, do 3 kl. publ. szkoły pow. w Zagwozdzu.

Rada Szkoła Powiatowa w Złoczowie, przeniosła z dniem 1 sierpnia 1930 r. na własną prośbę p. Zofię Andruszewską, do 3 kl. publ. szkoły pow. w Rożolowie do 3 kl. publ. szkoły pow. w Krasnem.

włoczęgi wszystkich mórz i kontynentów.

Substrat więc był trafnie dostrzeżony. Ale oszołomiony bogactwem możliwości scenicznego ujęcia Schiller z nabyt drobiazgową dokładnością, spiętrzone w realizacyjnej opowie do 22 scen układu dramatycznego. W tej przeobfitości świetnego materiału utonął kondensatny moment uderzenia w widownię. Przedstawienie, trwające przez pięć i pół godziny, 3 obfitujące w ciałe kaskady momentów o najwyższym napięciu, w ceny ośmiu tysięcy dolarów, racjiło się rzeczy na charakterze, wyrażało swą dobrą obmyśloną linię, wydłużało ją w nieskończoność. Do tego filmu Conradowskiego bogactwa można było i należało przedewszystkiem przyłożyć nożyce, choćby bolało, że tracimy precudowne efekty.

Pierwsze zerknięcie widowni z nowym zespołem przyniosło nam miłą niespodziankę. Z pod znaku zapytania przy nowych nazwiskach zarysowały się kreacje o zwartych konturach, grze pełnej finexji i konsekwencji psychologicznej. Tak mówią, mamy na myśli panów Chodeckiego (Jones), Strachocznego (Aksel Heys) i Chmielewskiego (Ricardo). Role Leny pani Malanowej wypełniła subtelny czarom młokością. Zasiłgują na wymienienie pp. Konrada (Wang), Krasnowieckiego (Szombreg) i Polańskiego (Davidson). Strona inscenizacyjna i reżyryjna pomysły i staranne.

Zastępca.

Przed Kongresem angielskich Trade-Unionów.

Zjazd Trade-Unionów, rozpoczynający swe doroczne obrady w Nottingham, ma przed sobą nielada trudności. Zależność spraw politycznych od sytuacji i polityki gospodarczej wzrasta w ostatnich czasach coraz bardziej; to też kwestie, które stanowiły dotąd dziedzinę ekonomiczną, nabierają zabarwienia politycznego. Kongres Trade-Unionów, rozstrząsający zagadnienia zawodowe, nie może przeto nie wypowiedzieć się do polityce „swego” rządu.

Letnią spiętkę polityczną przerwano odgłosy nadciągającej burzy. Sytuacja jest groźna. Bezrobocie wzrasta z zawrotną szybkością 20.000 ludźmi tygodniowo. W okręgach górniczych, przemysłu włókienniczego i metalowego bezrobocie obejmuje od 14 do 36 procent zatrudnionych robotników. Wydatki rządu i funduszy ubezpieczeniowych na zapomogi obliczane są na 100 milionów funtów rocznie. Naród angielski co minutę płaci 200 funtów wyzerlingów, aby utrzymać przeszło dwumilionową armię bezrobotnych. Wraz z członkami rodzin, będącymi na utrzymaniu pobierającego zasiłek, liczbę bezrobotnych określić można na 5 do 6 milionów ludzi. Dowóz środków żywności z zagranicy wzrósł w porównaniu z okresem przedwojennym wzdwojnosił, wówczas gdy wywóz angielskich wyrobów przemysłowych, a wraz z nim i produkcja spada niestannie.

Kłęka bezrobocia jest czolowem zagadnieniem Kongresu brytyjskich związków zawodowych. Minęły czasy nieziszczonych marzeń, gdy trade uniony debatowały na unarodowienie banków, kolei, kopalń węgla i okrętów. Minęły nawet tak niedawno jeszcze głoszone żądania wprowadzenia „socializmu za naszego życia”. Dziś, gdy robotnicy angielscy mają „nóż na gardle”, już nie o wzniosłych hasłach urzędzenia przyszłości, jeno o szarej, smutnej rzeczywistości rządu wygadają.

Jak zaradzić złemu? Problemu nadprodukcji, spadku cen, braku popytu i bezrobocia, nie zdolni dotąd rozwiązać najgenialniejsi ekonomiści świata. Należy przeto oczekiwać od Zjazdu Trade Unionów jakiegoś zbawczego radykalnego środka.

Pomijając szereg mniej aktualnych żądań, skierowych pod adresem rządu Partji Pracy, jako to: zniesienie antyzwiązkowych praw, wydanych w 1926 roku przez konserwatyistów, ratyfikacja waszyngtońskiej konwencji o 8-godzinny dzień pracy i t. p., zażądanie środków zaradczych przeciw pogłębiającemu się bezrobociu widzą związkowi zawodowe w dalszym zniżeniu dnia pracy co najmniej do 40

godzin tygodniowo, czy to przez wprowadzenie „fordowskich” pięciu dni pracy po 8 godzin, czy też przez wprowadzenie 7-godzinnego dnia pracy (w sobotę — 5 godzin). Niewątpliwie, brakujące przemyślowi 8 godzin roboczych tygodniowo wzniogłoby zapotrzebowanie na robotników. Z drugiej strony zalecają Trade Uniony przymusowe spensjonowanie wszystkich pracujących, liczących ponad 65 lat życia. Przechodząc na starczą pensję, świeżo ubezpieczeni emeryci zwolniliby poważną ilość weteranów ludziom młodym i chętnym do pracy.

Samo już tylko ogłoszenie tych wniosków przed Kongresem wywołało burzę protestów w prasie, zwłaszcza konserwatywnej. Człowiek publicysta (sędzię z najpoważniejszych pism w Londynie, „Observer” — J. L. Garvin, z impetem zatakal robotnicze projekty, nazywając je „słotem oszustanów”. „Dość już Anglija była” — Powszechno „rajem emerytów”. Związki zawodowe usłują wprowadzić zasadę: mniej pracy, więcej płacy. Jest to największa mieszanina bzdurist i zdrowego sensu, jaką mogą przedłożyć narodowi albo idjoci, albo też oszuści. Niezwykła, jak na polemikę w pismach angielskich, ostrożność wyrażen dowodzi, że trade uniony dotknęły najbardziej bólejącego nerwu. Konserwatyści stwierdzają, że wprowadzenie w życie żądań Trade Unionów, zniszczyłoby całą produkcję angielską, uniemożliwiając wszelkie konkurencje z przemysłem zagranicznym. Rozumowanie ich jest nie mniej proste, niż dowody robotników: skoro Anglia musi wwozić towary, aby jeść, a wywozić, aby za to płacić, jedyną drogą do dobrobytu jest powiększenie kapitału „placniczego”. Nastaąpi ono może jedynie drogą zwiększenia pracy i produkcji, nie zaś obciążenia dnia roboczego. I tu powracają argumenty „jedności gospodarczej Brytyjskiego Imperium”, nieustannie forsowane przez lordów Beaverbrook i Rothermerę, a które nawet wśród niektórych związków robotniczych znajdują zwolenników.

Natomiast trade uniony, znajdujące się pod wpływem Niezależnej Partji Pracy, idą jeszcze dalej. W wydanym obecnie „manifestie” stwierdzają one „zupelną krach rządu”, który nie zdołał wprowadzić w życie ani jednej obietnicy przedwyborczej. Żądania skrajnych lewicowców nie ograniczają się już do skrócenia dnia pracy, podwyższenia skali, zasiłków i reglamentacji handlu zagranicznego. Stwierdzając „bankructwo kapitalistycznego systemu rządu”, powołują oni rząd do natychmiastowego opracowania pro-

gramu socjalizacji banków, wytworów siły pędnej (kopalń węgla, elektrowni i t. p.), transportu i ziemi. Jeżeli zaś rząd robotniczy nie może tego uczynić, niechaj lepiej ustąpi, ale niech pozostanie wierny programowi socjalistycznemu.

Nie ulęga zatem wątpliwości, że obrady Kongresu Trade Unionów toczyć się będą raczej na płaszczyźnie politycznej, niż gospodarczej. Czy to statystycznie zdolną lewicę z rządu robotniczego znaleźć środki na zmniejszenie bezrobocia, czy nie znajdują sobie na Kongresie posłuchu skrajne hasła, zależy to w znacznej mierze od politycznej zręczności wódzów robotniczych.

L. H.

Nominacja gen. komisarza wyborczego.

Warszawa, 2 września. (PAT.) Pan Prezydent Rzeczypospolitej podpisał dziś dekrety, mianujące sędzię Sądu Najwyższego Stanisława Giżyckiego, generalnym komisarzem wyborczym, i sędzię Sądu Najwyższego Władysława Kaczyńskiego zastępcą generalnego komisarza wyborczego.

Ułatwienia handlowe.

Warszawa, 3 września. (PAT.) W związku z wejściem w życie w dniu 1 lipca br. postanowienia Kongresu pocztowego, który odbył się w Londynie w r. 1929, towary natury handlowej mogą być wysłane z Polski do Persii lub z Persji do Polski przez terytorium ZSSR, w następującej formie: a) w listkach zwykłych i poczemych do 2 kg.; b) w próbkach towarowych do 500 gr.

Mili goście w Gdyni.

Gdynia, 3 września. (PAT.) Pierwsze oddziały 15-ciej dywizji piechoty wkroczyły dziś do miasta Gdyni z generałem Thommem na czele. Dywizja wraz z artylerią w liczbie 6 i pół tysiąca ludzi zabawi w Gdyni przez kilka dni i zwiędzi miasto i port.

Tragiczny zgon lotnika.

Chicago, 3 września. (PAT.) Kapitan marynarki amerykańskiej Arthur Page uległ katastrofie samolotowej w czasie popisów lotniczych. W obecności 60.000 widzów samolot spadł ze znacznej wysokości. Lotnik przewieziony do szpitala zmarł.

Lot transatlantyki.

Nowy Jork, 2 września. (PAT.) Lotnicy francuscy Coste i Bellonte przelecieli o godz. 15¹⁵ według czasu amerykańskiego nad Gloucester (stan Massachusetts). Według ostatnich wiadomości z Curtisfield, samolot Coste'a i Bellonta znajduje się w pobliżu Bostonu. Nad lotniskiem, na którym tuż momentu oczekują gorączkowo lotników, zaleje burza.

Nowy Jork, 3 września. (PAT.) Lotnicy Coste i Bellonte wykładali wspaniale na lotnisku Curtisfield o godz. 19.12. Lot trwał 37 godzin i 12 minut.

Katastrofa na morzu.

Nowy Jork, 2 września. (PAT.) W pobliżu miejscowości Seattle, wskutek zderzenia się ze statkiem „Admiral Nelson”, zatonał szkuner rybacki. Zaloga w ilości 10 ludzi utonąła.

Specjalista Chorób Wewnętrznych Dr. Karol KUHL
powsi i ordynuje od 3-5 popołudniu ul. Potockiego 42. Tel. 51-23 Lampa kwarцова. Prześwietlania roentgen.

Inspekcja Ministra Polcyńskiego.

Warszawa, 3 września. (PAT.) W dniu dzisiejszym Minister rolnictwa

Janta Polczyński wyjeżdża na inspekcję Województwa wileńskiego.

Nowe pomiary szybkości światła.

Wiedeń, 3 września. (PAT.) Na wniosek słynnego fizyka, profesora Uniwersytetu w Chicago, Michelsona, którego nazwisko złączone jest z teorią relatywistyczną Einsteina, budują inżynierowie obserwatorium na Mont Wilson, w pobliżu miejscowości Pasadena w Kalifornii precyzyjne aparaty

celem dokonania dokładnego pomiaru szybkości światła. Wedle dotychczasowych obliczeń Michelsona, promień świetlny przebiega 299.796 kilometrów na sekundę. Nowe aparaty umożliwią tak precyzyjne pomiary, że wykluczoną będzie nawet niedokładność

Dziennik amerykański o Gdyni.

Nowy Jork, 2 września. (PAT.) Nawigując do przyjazdu pierwszego parowca pod polską banderą, „New York Times” w artykule redakcyjnym, zatytułowanym „Polska na morzach”, podkreśla szybkość rozwoju Polski, Gdyni i polskiej fлоты handlowej. Następnie omawia rozmiarę por-

wody zbudowania portu w Gdyni, a m. in. postępowanie Gdńska, oraz zaznacza, że rozwój Gdyni może Polkę uniezależnić od Gdńska. Wzrost Gdyni utrudni jednak rozwiązanie kłopotliwego problemu Prus wschodnich.

KRONIKA

WRZESIEŃ
3
Środa

KALENDARZ
Rz.-kat. Bronisław
Gr.-kat. Samuela Ap.

Wschód słońca 4.41
Zachód „g 13.40
Długość dnia 9.13.25

LWOWSKA

TEATR WIELKI.

Środa 3 września o 8 wiecej. „Tosca”, op. w 3 akt. Pucciniego. Gość. wyst. Czarniecki, op. w 3 akt. Massiniego. Gość. wyst. Czarniecki, op. w 3 akt. Lehara. Wyst. I. Fontańny i B. Foliński.
Piątek 5 września o 8 wiecej. — „Traviata”, op. w 4 akty Verdi. Wyst. gość L. Babiczow i E. Massiniego.
Sobota 6 września o 8 wiecej. „Zydówka”, op. w 3 akt. Halevyego. Gość. wyst. M. Frawdzia.

PALCIE Itko

Niedziela 7 września o 3 popoł. „Skowronek”, operka w 3 akt. Lehara.
Niedziela 7 września o 8 wiecej. „Carmen”, op. w 4 akt. Bizeta. Wyst. gość Czarniecki, Massiniego i Zaleskiego.
Poniedziałek 8 września o 8 wiecej. „Marynka Jeinne”, operka w 3 akt. Kalmana. Wyst. Fontańny i Foliński.

W Teatrze Wielkim dziś „Tosca” Pucciniego, w której obok wbornej przedstawicielki partii tytułowej p. Laury Kochalskiej, uświetnia artystów tak m. j. jak Kazimierz Czarniecki i Zygmunt Zaleski. Przy pulpicie dyrygenta zasiadaje Egiptz Massini. Na chw. tek zapowiada się melodyjna operka Ł. Frawdzia „Zydówka”, która artysty w zupełności nowej inscenizacji reżyserkiej Bolesława Folińskiego. Będzie to zarazem pierwszy występ słuhańki publiczności lwowskiej, a zarazem pierwszy Fontańny, nieporównany interpretator roli tytułowej.

TEATR MALY.

Środa 3 września, o godzinie 8 wiecej. „Papa Kawaler”, kom. w 3 akt. E. Ch. Carpentiera. (Promiera).
Czwartek, 4 września, o 8 wiecej, i codziennie: „Papa - kawaler”.

W Teatrze Małym dziś na znowu premiera komedii Carpentiera „Papa-kawaler”. Dookoła 12 sztuk królują obecnie na afiszach wszystkich niemal scen europejskich, ciesząc się wszędzie ogromnym powodzeniem. U nas komedia Carpentiera odznacza się niewątpliwie równie dużym sukcesem, zwłaszcza że otrzymuje doborowy zespół wykonawców; świetną oprawę dekoracyjną St. Jarockiego.

TEATR ROZMAIŃCOCI.

Środa 3 września o 8 wiecej, i codziennie Zwycięstwo.

W Teatrze Rozmańcoci (ul. Rutowskiej 22) dziś i dni następnych „Zwycięstwo” ujęciem scenicznym Leona Schillera.

REPERTUAR KINOTEATROW.

APOLLO: „Parada miłości” z Maticrem Chevalier, operka filmowa.
CASINO: „Królów puszki” — oraz „Sprzyjanie trzech”.
CHIMERA: „Wiosna uczuć”.
COLOSSEUM: Z powodu rekonstrukcji kina nieczynne.
KOPERNIK: „Nowe życie” oraz „Królów urzów”.
LEW: Z powodu odwołania się i instalowania aparatu dźwiękowego kina zamknięte.
MARYSIENKA — z powodu wprowadzenia aparatu dźwiękowego nieczynne.
PAZA: „Miłość kozaka”.
PALACE: Operka filmowa Straussa „Wesele w Hollywood”.
PAN: „Jasty przystępi” („Pokusy żywej”).
STYLWY: „Kapitan gwardii królewskiej” oraz „Ludziery”.

Koło T. S. L. im. A. Mickiewicza w Lwowie, ul. Prowadzki Dzierż 8 i p., od szeregu lat prowadzi szkole oświatową na terenie dzielnicy VI m. Lwowa i okolicznych wsiach, gdzie zainicjowało już cały szereg Związków, wypuszczając je w miarę możliwości w urzędniczą biurokrację dla członków, apeluje książki, inwentarz i t. p. Zamierzając obecnie do miasta przyjechać do Lwowa, szczególnie dzielnicy VI, by przystąpił do członków Koła, włączyła roczną swoją tylko z 20.
Wykłady na Wyższym Kursie Nauczycielskim we Lwowie rozpoczynają się dnia 6 września br. o godz. 8-mej rano.
Na Kursy dla dorodków Kola Pań T. S. L. rozpoczyna się wpiś w wszystkich szkołach w niedzielę, 7 bm. od 4-6 popoł. W szkole Szaska będą trwały codziennie do 14

bm. potem w niedziele i czwartki — tak samo w szkole męsk. im. Zamorowskiej (Góry Lyczaków) w szkole żeńsk. im. Konarskiego; w szk. Marcina i w szkole Klem. Tasińskiej w niedziele i środy. Nauka rozpocznie się w szkole w niedziele, 14 bm. o godz. 4. popoł. Nlech także spiesz do podkazu zapisywać się, gdzie konu bliżej. Prace nauczycielskie, których zechcieli poświęcić swój czas i trud na naukę na Kursach, też zgłosić się przed wpiś w szkole im. Stazica w dyrekcyj. Kalendarz 22.

Doroczny Zjazd członków Malopolskiego Tow. łowieckiego odbędzie się w dn. 3 bm. o godz. 10 w sali Tow. gospodarskiego, przy ul. Kopernika 22.

Sokół-Macierz zawiadamia swych członków, iż ćwiczenia gimnastyczne w salach rozpoczynają się dla mężczyzn z dn. 3 bm., zaś dla pań 4 bm. Wpiśy codziennie wieczorem, przed wpiśem na ćwiczenia należy wpiś uskutecznić i złożyć należąco.

Zjazd byłych członków tajnych organizacji niepodległościowych na terenie byłej Galicji i czasów od roku 1880—1897 odbędzie się we Lwowie, w niedzielę, dnia 7 września 1930 r. z następującym porządkiem dziennym: 1) Godz. 9 — Msza św. w Bazylisce obr. (łac. 2) Godz. 10 — Złożenie wienca na grobie Nieznanego Żołnierza na cmentarzu Lyczakowskim z przedmową; 3) Godz. 11 — Zebranie w sali ratuszowej z następującym porządkiem dziennym: a) Otwarcie Zjazdu; b) Przemówienia powitalne; Reprezentantów Władz i Towarzystw zaproszonych; c) Retorty o pracach ówczesnej młodzieży w tajnych organizacjach niepodległościowych; d) Zamknięcie Zebrania.

tutki z filtrem

Pomoc dla sierót po obrońcach Lwowa. Istnieje w naszym mieście niezwykle pociężna, choć mało znana, instytucja „Rodzina Sieroca” dla dzieci po poległych w obronie Lwowa i Kresów Wschodnich, a to przy ulicy Zygmuntowskiej 1. 6. Instytucja ta wychowuje, od wielu lat, rokrocznie po kilkadziesiąt sierót. Dla zasilenia środków, potrzebnych na wyżywienie, odzież i kształcenie tej

działny prowadzi Zarząd „Rodziny Sierocę” sklep tytoniowy przy placu Marjackim 1. 0. Kupujący w sklepie tym tytoń, papieroso, stemple, weksle, znaczki pocztowe, karty do gry i t. d. przyczynia się równocześnie do pomnożenia dochodów na utrzymanie tego gniazda sierociego, dlatego Zarząd „Rodziny Sierocę” apeluje szeroko do całego społeczeństwa naszego grodu o czynienie zakupów w tym sklepie, w którym także jest pomieszczenie dla przedsprzedaży biletów do miejskich teatrów.

ZAKŁAD NAUKOWY im. H. JORDANA we Lwowie (ul. św. Mikolaja 16) przyjmuje dodatkowo wpiśy do szkoły powszechnej, gimnazjum i internatu. Do szkoły powszechnej przyjmuje się też ucznie dla uczniów, którzy nie zdali egzaminu wstępnego do pierwszej gimnazjalnej, otwarta zostanie klasa piąta. W klasie tej przebiegać się będzie materiał klasy pierwszej gimnazjalnej i przegrywać się uczniom do II-giej klasy. — Kistry.

SPRAWOZDANIE ZE ZJAZDU DELEGATÓW IZB PRZEMYSŁOWO-HANDLOWYCH, Z POWODU NAWALU MATERIAŁU, ODKŁADAMY DO NASTĘPNEGO NUMERU „GAZETY LWOWSKIEJ”.

KRAJOWA

PRZEMYSŁ. Ujęcie komunisty, Władze bezpieczeństwa aresztowały dziś w Przemyslu niejakiego Salomona Rotenbuscha, członka centralnego sekretariatu K. P. Z. U. na Małopolskę wschodnią. Jak ustalilo dochodzenie, Rotenbusch przyjechał przed kilku dniami do Przemysła dla przeprowadzenia lustracji tuższych organizacji komunistycznych i wszelkich natchymist w kontakt z komunistami. Władze inwigilowały go już od kilku dni. Przy areztowaniu znalezione obciążają materiały. Zostanie on przesłany do Sądu okręgowego we Lwowie.

STANISŁAWÓW. Nieudane włamanie. Ubiegłej nocy usłowi włamać się do Urzędu powiatowego w Stanisławowie i przegrywać się mu. Po odbiciu tytoń, poczci podważa kamienie muru, lecz zostali spłoszeni przez listonosza Dankiewicza, który zmieszka w tym domu.

TIGAN

Przygotowania do wyborów sejmowych we Lwowie.

Magistrat miasta Lwowa zarządził rejestrację uprawnionych do głosowania w mieście Lwowie. Prace przygotowawcze przeprowadza Miejskie Biuro Statystyczne a dotyczące formulacji rozesołano już w dniu dzisiejszym właścicielom nieruchomości, którzy w wypełnieniu ich przez lokatorów mają być zwrócone najdziej do 4 bm. Specjalne biuro zajmie pracami przygotowa-

wawczymi mieści się w Miejskim Muzeum Przemysłowym i tam też udzielają się interesowanym wszelkich wyjaśnień. Magistrat apeluje do mieszkańców, ażeby w interesie publicznym i własnym utwaliłi delegowanym funkcjonariuszom miejskim przy przeprowadzeniu akcji rejestracji i postarali się o rychłe wypełnianie doręczonych im formularzy.

Międzynarodowa Federacja Związków Bibliotekarzy.

W dniu 20 — 22 sierpnia odbyło się w Stokholmie posiedzenie Komitetu Międzynarodowej Federacji Związków Bibliotekarzy, z udziałem przedstawicieli 19 związków narodowych oraz Ligi Narodów. Związek Bibliotekarzy Polskich był reprezentowany przez dr. Jana Muszkowskiego, dyrektora Biblioteki Krańskich. Na posiedzeniu wysłuchano sprawozdania zarządu którego prezesem jest p. Collin, dyrektor Biblioteki Królewskiej w Stokholmie, znakomity znawca historii książki, zasłużony również w badaniach nad pierwotnymi dziejami drukarstwa w Polsce, sekretarzem zaś p. Sevensma, dyrektor Biblioteki Ligi Narodów w Genewie, oraz sprawozdań komisji: międzynarodowej wymiany bibliotekarzy, bibliotek powszechnych, szkolnictwa zawodowego, międzynarodowej statystyki produkcji wydawniczej. Poruszone nadto zagadnienia, związane z nowym wydaniem Index Bibliographicus, z publikacją list najlepszych książek we wszystkich językach, z wyżywczą-

waniem mieści się w Miejskim Muzeum Przemysłowym i tam też udzielają się interesowanym wszelkich wyjaśnień. Magistrat apeluje do mieszkańców, ażeby w interesie publicznym i własnym utwaliłi delegowanym funkcjonariuszom miejskim przy przeprowadzeniu akcji rejestracji i postarali się o rychłe wypełnianie doręczonych im formularzy.

MEBLE ANTYCZNE SZTYCY, SZKOŁO, MAKATY, ORAZ MEBLE NOWE BOGATE I SKROMNE

ZIELIŃSKI 3-go MAJA 11a TELEFON 77-23
Magazyń: ul. Kołłątaja 5. Stalarnia w podwórzu

To i owto.

Solenizant.
W różnobarwnej rzeszy dzielnickarskiej Wschodniej Malopolski wytył był się naczelne stanowisko; w związku z wyważeniem wszelkiej pałaci kraju, a przedewszystkiem Lwowa, — odgrywała od lat bez mała czterdziestą rolę bardzo poważną, odczynny powszechnym szacunkiem i ogólną miłością.

Nie pracowały dlań dawniejšie pololenia; ze skromnego mieszkańka uczynnego pracownika na kes powszedniego chleba wyniosła has i tradycje, którym pozostał wierny do dzisiaj i którym nie sprzeniewierzy się po kes zmudnego żytowa.

Demokrata w najpikniejszym słowa znaczeniu, patriotą gorącym, nie krył swych przekonań nigdy pod korzec, od lat najmłodszym pracował na niwie niepodległościowej, a jako człowiek z sercem, umiuje wszystkich zrozumieniem troski i potrzeb swoich bliźnich, spiesząc im zawsze z dobrą radą i ofiarną pomocą.

Jak przez Towarzystwa Dziennikarzy Polskich, z całą energią tworzy na nowo zniszczoney skutkiem wojny fundusz wdów i sierot po pracownikach pióra, myśląc jeno o tam, jak im utwierdziłi trudne czystość warunków żytoć.

Bronisław Laskowicki to chłuba dziennikarstwa polskiego, dla młodzieży kolegów idealny wzór do naśladowictwa, dzisiaj więc spieszą oni wszyscy doń, by mu uściśnić znaczący prawnic i złożyć serdeczne życzenia: „Tak dale, byłe w zdrowiu i spokoju, w najdłuższe lata!”.

Redakcja „Gazety Lwowskiej” przylacza się do tych życzeń w całej pełni. (r.)

L. 30

DOKSZTAŁCAJĄCE KURSY GIMNAZJALNE DLA DOROSŁYCH. Z dniem 10 września kończą się WPIŚY do Zakładu Naukowego, stanowiącego GIMNAZJUM DLA DOROSŁYCH OBOJGA PŁCI.

Zakład ten jest przeznaczony dla tych, którzy w wleściwym czasie studjum gimnazjalnego ukończyć nie mogli, a obecnie dla celów zawodowych albo potrzeb zajmowanego stanowiska, pragną uzupełnić wykształcenie.

Nauka prowadzona w godzinach wieczornych przez WYBITNYCH PROFESORÓW GIMNAZJALNYCH obejmować będzie zakres wyższych klas gimnazjum humanistycznego i przygotowanie do egzaminów z zakresu styczeń i ośmiu klas gimnazjalnych innych tytoń.

WPIŚY przyjmuje i bliższych informacji udziela codziennie Zarząd Zakładu od dnia 13 lipca 1930 począwszy (z wyjątkiem niedziel i świąt) od godz. 6 — 7 wieczorem w lokalu Zakładu ul. Sakramentek 16, II. p.

Praca oświatowa nad młodzieżą rzemieślniczą.

Dzięki otrzymaniu znaczniejszej subwencji ze strony Ministerstwa W. R. i O. P., Izba Rzemieślnicza w Krakowie zorganizowała w porozumieniu z miejscowym Kuratorem Szkolnym cykl kursów wakacyjnego dokształcania młodzieży rzemieślniczej. Wobec Krakowskiego. Kursy te odbywały się w miarę lipcu i sierpnia w Krakowie i na prowincji.

Ruch na polskich kolejkach państw.

Polskie koleje państwowe przewiozły, według ostatnich danych, w czerwcu roku bieżącego ogółem 14,728.844 osób, w porównaniu z miesiącem poprzednim przewóz podróży zwiększył się o 17,3%, w porównaniu zaś z czerwcem roku ubiegłego był mniejszy o 3,3%. Regularność biegu niożniog pasażerskich w ciągu czerwca wynosiła 97%.

Przewóz towarów w tym okresie wyniósł 5,340,778 tona i w porównaniu z majem r. b. zmniejszył się niemal o 2%, w porównaniu zaś z czerwcem roku ubiegłego wykazuje zmniejszenie o 33%.

Na stacjach P. K. P. oraz Wolnego M. Gdańska naladowano w czerwcu r. b. 363,960 wagonów 15-tonowych, przytoż 248 od kolei zagranicznych łącznie z tranzytem 48,420 wagonów ładownych, łącznie więc 412,380 wagonów ładunków. W porównaniu z miesiącem poprzednim liczbą ta wykazuje zwiększenie ładunków o 0,7%, przyczem ładunek własny zwiększył się o 0,4%. W porównaniu jednak z czerwcem roku ubiegłego ogólna praca wykazuje zmniejszenie o 24,2%, ładunek własny zaś o 25,8%.

Wpływy polskich kolei państwowych wyniosły w czerwcu r. b.: z przewozu podróży — 32,579,439 zł, z przewozu bagażu i przesyłek eksportowych — 1,763,390 złotych, z przewozu towarów — 72,851,663 zł, oraz wpływy uboczne — 1,370,048 złotych — razem 108,573,538 złotych. W porównaniu z majem r. b. wpływy zwiększyły się o 0,13%, w porównaniu zaś z czerwcem r. ub. uległy zmniejszeniu o 8,3%.

Morze gwarancją potęgi POLSKI!

Historie chicagowskie.

Opowiada jeden z niemieckich dziennikarzy w jednym z wielkich niemieckich pism: kilka impresji z Chicago, jednego z największych miast na świecie, i to takiego, co ma ambicję zostać popostru n a w i c k s z e m.

Bajkowo brzmi np. wiadomość, że Chicago przez dwa lata nie pobierało od obywateli swoich żadnych podatków. Nie uwierzyliby w to żaden mieszkaniec Lwowa, ani n a z a m u n i c y p a l n o ś c m i e j s k a. A jednak, tak było w istocie.

I to w jakich jeszcze okolicznościach! Oto — nie mniej, nie więcej — tylko niedawno znalazło się Chicago, ta stolica świata, to miasto bogaczy, (wydające rocznie 200 milionów dolarów na cele komunalne) — w obliczu prawie że bankructwa.

Pokazało się, że kasy miejskie są puste, bo nikt od dwóch lat nie płacił podatków, gruntuowego, stanowiącego główny dochód każdego miasta. Ale dlaczego nie płacono tych podatków, dlaczego ich nikt nie ścigał? Poprostu dlatego, że w r. 1928 zniszczone dawne podatki, które okazały się przestarzałymi i nie ustanowiono nowych. Miało je ustanowić, wybrano specjalną komisję, ale ta przez dwa lata nic nie zrobiła.

I tak miasto obywateli się bez podatków, z czego podatkowcy byli bardzo zadowoleni... Wniosk jednak był taki, że miasto przestało także ludziom płacić, bo jak płać, jeśli kasy są puste? Zamiast gotówki zaczął magistrat chicagowski dawać ludziom boni, lecz tych bonów „na przyszłe podatki” nikt po pewnym czasie, brać już nie chciał.

Tak tedy nauczyciele, policja, straż

Jubileuszowe Targi Wschodnie.

Pawilon węgierski na Targach Wschodnich.

Jako rewanż za pawilon polski, urządzony przez Izbę na Międzynarodowych Targach Budapeszteńskich w maju br. w Budapeszcie, — Izba Handlowa Węgiersko-Polska — urządziła na Targach Wschodnich pawilon węgierski.

Grupa węgierska mieścić się będzie w pawilonie Ministerstwa Rolnictwa. Powierzchnia jego wynosi 250 metrów kwadratowych. Ekspozycje węgierskie obejmują głównie ziemiopłod, a przede wszystkim owoce, które będą sprzedawane w niewielkich ilościach wszystkim odwiedzającym po cenie rynku węgierskiego. Dotyczy to przede wszystkim winogron, które będą reprezentowane we wszystkich gatunkach.

Również wino węgierskie będzie sprzedawane wszystkim pragnącym pokosztować oryginalnego czystego węgryzina. Cena tego wina jest kilkakrotnie niższa od cen w Polsce, a to że

Kredyt na zakup materiału hodowlanego na Targach Wschodnich.

Celem ułatwienia rolnikom nabywania materiału hodowlanego, wyznaczyła Państwo. Bank Rolny na skutek interwencji Malop. Tow. Rolniczego oddział w Lwowie kwotę zł. 150.000 — jako kredyt dla rolników hodowców zakupujących bydło i trzodę chlewną na targu zwierząt hodowlanych podczas trwania X. Targów Wschodnich. Kredyt ten ma przede wszystkim służyć wydziałom rad powiatowych kupującym materiał zarodkowy dla podniesienia hodowli w swych okręgach za złożeniem, wkłsi kaucyjnych żyrowanych przez powiatowe kasy komunalne. Techniczna stroma zaciągania kredytów będzie o tyle uproszczona, że weksle będą narychmami likwidowane. Dzięki przyznaniu kredytówi wydziały rad powiatowych

Wycieczki z Podkarpacia czechosłackiego na Targach Wschodnich.

Jak donosi wicekonsular R. P. w Koszycach, wycieczka zbiorowa orga-

Targach Wschodnich.

względem na chęć pokazania jak najszerszym masom konsumentów polskich dobrego trunku, którego (tradycja w naszym kraju sięga stuletia.

Pawilon pod protektoratem węgierskiego Instytutu Ekspozytowego Rolniczego Instytutu Dyrektora Izby Handlowej Węgiersko-Polskiej w Budapeszcie, dr. Antal Steiner. Z ramienia budapeszteńskiej Izby urzędować będzie podczas trwania Targów sekretarz, dr. Kovacs.

W pawilonie węgierskim mieć będzie również swoje stoisko Izba Handlowa Polsko-Węgierska, która przyjmować będzie zapisy osób i firm polskich, mających kontakt z Węgrami lub pragnących go nawiązać — na ewentualnych członków Izby. Poza tem będą udzielane wszelkie informacje o stosunkach handlowych z Węgrami, o węgierskim przemysle itp. warunkach gospodarczych.

Kredyt na zakup materiału hodowlanego na Targach Wschodnich.

wiatowych będą miały sposobność tem łatwiej zapożycić swe zapotrzebowanie, że spęd bydła na targi hodowlać zapowiada się bardzo obiecująco. Dotychczasowe zgłoszenia wykazują ok. 90 buhajów i 50 krów i jałówek rasy simentalskiej, 10 buhajów rasy czerwonej polskiej, 15 buhajów i 10 krów jałówek rasy niziny, oraz 150 sztuk trzody chlewniej. Rażem 135 okazów doborowego materiału zarodkowego wyprodukowanego w pierwszych obrach i chlewniach, pozostających pod opieką i kontrolą Malop. Tow. Roln., która dokłada wszelkich starań, by hodowcy zrzeszeni w związkach hodowców i kołach włościańskich dostarczyć mogli w dostatecznej liczbie materiału potrzebnego do poprawy krajowej hodowli.

Wycieczki z Podkarpacia czechosłackiego na Targach Wschodnich.

nitowana z okręgu tamtejszej Izby Przemysłowo-Handlowej na Targi

Wschodnie, będzie się składała z dwóch oddzielnych partii. W pierwszej, o charakterze prywatnym, wezmą udział reprezentantki kupiecka z Podkarpaciej Rusi. W skład drugiej wjdzie kilka osobistości oficjalnych z prezesem Izby Przemysłowo-Handlowej w Koszycach p. Milanem Maksonim. Wycieczka ta przybędzie na Targi około 10 września w charakterze oficjalnym.

Nowy katechizm.

W ciągu tygodnia Księgarnia Katoicka w Citta del Vaticano rozpocznie wysyłkę pod adresem biskupów całego świata nowego katechizmu, opracowanego przez kardynała Piotra Gaspariego.

Pierwszy egzemplarz nowego katechizmu został uroczystie wręczony Ojcu Świętemu przez zarząd drukarni poliglotycznej w Watykanie. Jest to duży tom, złożony z 464 stron — normalnie zeszytów. Tekst łaciński dzieli się na trzy części: pierwsza obejmuje katechizm dla dzieci, przygotowywanych się do pierwszej Komunii Świętej (35 pytań i odpowiedzi), druga katechizm dla dzieci, które przyjęły już sakrament Komunii (240 pytań i odpowiedzi), trzecia zaś dla dorosłych (595 pytań i odpowiedzi).

Na tytułowej stronie widnieje napis: Catechismus Catholicus, cura et studio Petri cardinalis Gaspari, concinnatus. W przedmowie autor wskazuje na źródła i na konsultacje z członkami Kongregacji, zajmującej się katechizmem. Tekst łaciński dzieli się w składowe, udzielonym przez wikariusza generalnego miasta Watykanu koła Zampiniego. Adnotacja przy końcu ostrzeż, że przedruk i tłumaczenia mogą być dokonywane jedynie za zwolenieniem autora. Zwolenienie nie będzie udzielane, dopóki nie nadejdą odpowiedzi aprobujące ze strony biskupów diecezji katolickich na całym świecie. Nadmienić trzeba, że nowa praca kardynała Gaspariego nie jest uważana za usankcjonowaną oficjalnie i nie nosi charakteru urzędowego katechizmu.

„Chicago nie jest bankrutem i nigdy nim nie będzie!”

„Ale stało się to, proszę państwa, w Ameryce. Czy nasi kapitaliści uczynili coś podobnego?”

„Albo coś innego, także w Chicago. Mieszka sobie w Chicago mały 67-letni staruszek, p. Juliusz Rosenwald, Amerykanin, z rodziny niemieckiej, która niedłży przybyła z Westfalii.

Przed 35 laty wstąpił on do firmy Sears Roebuck et Co i w ciągu 30 lat specydyjny w całym Stanach.

P. Rosenwald jest milionerem, ale i wielkim filantropem. Wydał już więcej, niż 15 milionów dolarów na cele filantropijne, a nadto jest twórcą t. zw. „fundacji Rosenwaldowskiej”, która na 35 milionów dolarów majątku, a utworzona została „dla dobrodziejstwa ludzkości”.

Specjalnością Rosenwala i jego fundacji jest jedna rzecz: opieka nad murzynami i dziećmi karybickimi. Rosnwald daje pieniądze na kształcenie murzynów, w szkoły i biblioteki dla nich. W ubiegłym roku było już w 14 powiatowych Stanach 4,138 szkół rosenwaldowskich dla murzynów, w których wychowuje się 600.000 kolorowych uczniów, a uczy 10.000 nauczycieli.

Popieranie sprawy murzyńskiej uważa Rosenwald za obowiązek narodowy. „Interesuję się murzynami” — mówi on — „bo stanowią oni dziesiątą część naszej ludności; jeśli zrobimy ich dobrymi obywatelami, to urobimy z tego pożytek dla całego narodu”. Ten sam Rosenwald przetrząsnął także 5 milionów na żydowskie osadnictwo na roli w Rosji, pod warunkiem, że rząd sowiecki doda do tego od siebie 10 milionów.

Przytem własne swoje przedjed-

biertwo zorganizował Rosenwald tak znakomicie, że w ciągu najwięcej 24 godzin zlatarwia się tu 45 do 50 tysięcy dziennych zamówień.

„Ale jeszcze coś o samem Chicago. Mimo gospodarczego i finansowego przelomu, na który cierpi obecnie nawet Ameryka, ruch budowlany w mieście wzrasta nieustannie.

Chicago przygotowuje się ciągle do olbrzymiej wystawy światowej, która odbędzie się tutaj w roku 1933. W ostatnich 2 latach wzniesiono w mieście 90 nowych „drapacz chmur”.

Znana jest tutaj metoda budowlana, która polega na kolosalnym rozpędzie w odnawianiu miasta. Po 5 latach burzy się często gmachy, które nie odpowiadają już modzie lub wygodzie. Taki wspaniały gmach, jak „drapacz chmur”, mieszczący zakłady „Chicago Daily News”, dopiero co ukończony wygląda w porównaniu z gmachami innych wielkich dzielnic (znunawianym np. przed 10-ciu laty), jakby go oddzielało od nich całe stulecie.

Niewidzielnymi gdzinieciami kolosami są „Merchandise Mart”, własność otwartą, albo budynek Board of Trade miasta Chicago o 24 piętrach, na które prowadzi 23 wind. Z wzięty obserwacyjnej tego „drapacza” roztacza się potężny widok na Chicago i okolica. W ogromnej, przewiewnej hali Gama, opatrzonej w galerię, rezydują słynna gielna zbożowa (zwłaszcza pszeniczna) chicagowska, na której panuje ziębiel nie do opisania, mimo tego, że kupcy i sprzedawcy nie kryjąca nic i nie wywołują, ale polujągą się jedynie skomplikowaną mową palców i rąk, symbolicznymi znakami, rozumiałem tylko dla „wtajemniczonych”.

Nowy „Dom radja“ w Berlinie.

Budowa nowego „Domu Radja“ niemieckiego towarzystwa radiowego, zbliża się już ku końcowi. Pozostają do wykonania tylko drobniejsze roboty zewnętrzne. Można więc sobie już teraz przedstawić przybliżony obraz wspaniałego pięciopiętrowego budynku. Front ma 150 metrów szerokości. Tuż obok tego palca wznosi się wysoka wieża radiowa, która w specjalny sposób podkreśla charakter „radiowy“ tej budowli.

W „Domu Radja“ mają być urządzone 3 sale studjów, z których największa liczy 40 mtr. długości, 18—26 m szerokości i 12 m. wysokości. Wszystkie sale są tak dokładnie izolowane. Posiadają one podwójne ściany. Pomieszczenia te podwójnymi ścianami znajdują się warstwa powietrza oraz

dwie warstwy materiału tłumiącego dźwięki. Na trzecim piętrze przewidziano jest centralne pomieszczenie dla wzmacniaczy. W specjalnych pokojach, znajdujących się w pobliżu różnych sal studjów, znajdują słuchaczy się audycjom radiowym, używając w tym celu słuchawek lub głośników.

Część dachówk zajmują ogrody. Specjalne urządzenia umożliwiają wyzyskiwanie tego ogrodu, jak studja na „świeżem powietrzu“. Górne piętro ma zawierać muzeum radiowe.

Wybudowanie dla radja tak olbrzymiego palca, świadczy o tem, jak bardzo popularnym stało się radjo w przeciągu lat ostatnich.

Nie znachor lekarzem, lecz lekarz znachorem.

Jak donoszą pisma siedmiogrodzkie, ostedził się niedawno w miasteczku Hatzegs młody szewc, który zszedł wkrótce w całej okolicy ze swych „cudownych“ kuracji. Rozgłos i powodzenie młodego znachora roły z każdym dniem z niemałym uszczęśliwieniem dla lekarzy, praktykujących w miasteczku, którzy zwrócili się wręcz o pomoc do władz policyjnych. Jakież było jednak ogólne zdziwienie,

gdy „znachor“ przedłożył jaknajbardziej wiarygodne dokumenty, stwierdzające, że ukończył wydział lekarski na jednym z uniwersytetów i posiada wszelkie prawa prowadzenia prywatnej praktyki lekarskiej. Znachora zaś udawał, gdyż znając przesydy ludzkie, spodziewał się, że na tej drodze przyciągnie pieniądze.

Notowania giełdowe.

GIEŁDA LWOWSKA.

Lwów, 2 września.
Dolar w obrotach prywatnych zł. 8,89. W obrotach międzybankowych placówk. zł.: Nowy Jork 8,90-8,90, Londyn 43,36-43,38, Zurich 173,25-173,29, Praga 26,42-26,41, Wiedeń 125,92-125,97, Berlin 212,7-212,78.
Podąż obfita, zapobiegawczo skromnie. Na Giełdzie akcyjnej krąg chłonnie ślaby. Notowania: akcje Gazowni 27,50, Gazów wędznych 19,50.
Uspokobienie w dalszym ciągu słabe.

GIEŁDA ZBOZOWA.

Lwów, 2 września.
Mak niebieski, mąka sytna oraz otręby przenne spadły w cenie.
Pozatem sytuacja bez zmian.
Tendencja nadal znizkowa, uspokobienie spokojne.
Kursy ustalane na podstawie ceł: rynek:

wych. loco Podwołyca: otręby przenne 12-12,10; mak niebieski 93-98; loco Lwów: mąka sytna 33,50-34,50, otręby przenne 13-13,10.

Inne kursy niezmiennie.

NOTOWANIA LWOWSKIEJ GIEŁDY ZBOZOWEJ.

z 100 kg. loco stępa nadawania (paritas 200 kg.)	złoty	do	złoty
preczka dworska ex 1930	26,75	27,25	
preczka zbiorowa ex 1930	24,75	25,25	
żyto jednol. ex 1930	16,75	16,75	
żyto zbiorowe ex 1930	15,50	16,00	
jęczmień browarowy	19,90	19,90	
jęczmień przemysłowy	16,00	16,50	
jęczmień pastewny			
owies malop. ex 1930	16,00	16,50	
tukurudza			
siemka przemyślna			
siemka pastewna			
fasola kloszowa			

(Przedruk wzbrosiony.) ANASTAZJA DREWNOWSKA 58)

Błękity Packard.

— No co? Jak się zachował?
— Tak, jak się tego można było spodziewać. Po swojemu uprzejmie i nieuchwytynie. No, ja zgóry wiedziałam, że nie mi wskoram i nie o to zresztą chodziło. W restauracji było dużo osób. Jestem pewna, że nas podśluchiwało. Naumyślnie mówiałam dosyć głośno. Będą okropne plotki. Już są. Między nami mówią, dał mi moralnie w twarz, ale ja kobiety jesteśmy narzane na takie rzeczy. Na wojnie jak na wojnie. Kto nie ryzykuje, ten nic nie ma. Wiesz, przyjdzie wieczorem pożegnac się i odnieść listy i fotografie, doręczone mu przez Janusza.
— Janusz oddał mu listy i fotografie?
— Tak.
— Poczł?
— A bo ja wiem?
— Idiot! Przecież ja nie byłam jego narzeczoną. Niejedną ma moje listy i fotografie.
— Widocznie uważał się już za twego narzeczonego.
— Idiot! — powtórzyła Ala. —

Więc jak to będzie z Duninem, moja ciociu?
— Będzie dobrze. Zrobi się skandalik. W razie gdyby się opiekun, zagrożę mu interwencją twoich przyjaciół. Taka rzecz może się udać. Słyszalam o podobnych wypadkach. Niejedną się tak ożenił — poprostu dla świętego spokoju. Zwłaszcza jeżeli pania ładna i młoda...
— Hm! — Ala zamyśliła się, — Jak sobie ciocia wyobraża ten skandalik?
— Bardzo prosto. Dunin przyjdzie o dziesiątej. Naumyślnie naznaczął mu taką późną godzinę. Ciebie nie będzie w domu...
— Mnie nie będzie w domu?
— Nie przerywaj. Ciebie nie będzie w domu i mnie również. Przyjmie go sama Ulisia i przeprosi, że panie jeszcze nie wróciły, ale zaraz na dzisiaj. On wróty powie, że przeczą, a Ulisia zaprowadzi go na swój balkon...
— Poczł na mój balkon?
— Nie przerywaj! Zaprowadzi go na swój balkon przez nieoświetlony pokój, tak, żeby nie widział, że to jest panińska sypialnia i poprosi, żeby tam poczekał na świeżem powietrzu. On się naturalnie zgodzi. Ulisia poproszą go papierosami i owocami,

fasola kloszowa	—	—
groch półny	—	—
sołhik	—	—
włosa czarna	22,25	23,25
włosa szara	—	—
siano słodkie	—	00,00
siemka prasowana	—	—
brezeczka	24,00	25,00
len	57,75	58,75
linin niebieski	—	—
rzepak ozimy ex 1930	44,50	46,50
otręby sytnie	9,25	9,75
otręby pasonne	12,00	12,50
kasza brezeczna 50% loco	53	55,00
kasza jagłowa	—	—
proso karł	00,00	00,00
mąka niemiecka	93	98
mąka niemiecka	93	98
mąka siwa	185	205
konieczka czesw. natur.	—	—

z 100 kg. loco wagon Lwów

preczka dworska ex 1929	26,25	26,75
preczka zbiorowa	22,25	22,75
żyto jednol. ex 1930	18,75	19,25
żyto zbiorowe	18,00	18,50
jęczmień przemysłowy	18	18,75
owies mal. ex 1928	16,50	17,00
mąka pasonna 65%	53,00	54,00
mąka sytna tytu urzędowy	33,50	34,50
otręby sytnie	9,75	10,25
otręby pasonne	13,50	13,80
kasza jęczmienna	35	36
pepek	34	35

GIEŁDA WIENSKA.

Wiedeń, 2 września 1930	złoty	złoty
Berlio 1684400	Czerwonicy	43,50
Budapest 1238200	Austr. kol. p.	38,05
Warszawa 42108	Goldensd.	238,00
Kopenhaż 18115	Censt.	81,50
Londyn 343875	Alpary	106,50
Mediolan 363950	Browaj	24,85
Madryt 7081000	Berg. u. Hdt.	638,00
Paryż 277950	Poldi Hitten	112,25
Praga 20400	Prager Eisen	685,00
Warszawa 734900	Ring. u. Hdt.	84,20
Zarych 137200	Skerda	247,75
Reinta najowa 1713	Slozza	12,75
Reinta lowia 1720	Silosa	2,90
Dunaj, Adria 3100	Steniewski	11,90
Bankierstwo 1780	Steniewski	11,90
Kompas 1204	Nafta	28,00
Lidnerbank 2335	Schodnica	10,00
Unionbank 3000	Steniewski	11,90
Kol. poln. 12,00	Mak Malop.	0,06
Bodekniekt 9400	Fanto	0,98
Kredytlstat 2400	Karpaty	2,40
Galicya 6300	Galicya	11,50

Ostatnie wiadomości giełdowe.

GIEŁDA LWOWSKA. Lwów, 3 września.

Na giełdzie pieniężnej tendencja utrzymana, uspokobienie spokojne.

GIEŁDA ZBOZOWA. Lwów, 3 września.

Na Giełdzie zbożowej ceny utrzymane, tendencja znizkowa, utrzymuje się nadal.

GIEŁDA WARSZAWSKA.

Warszawa, 3 września 1930	złoty	złoty	
Bank Dysk. 11475	Mroźnowy	09,00	
Bank Handl. 11000	Otrawice B.	55,00	
Zw. Sp. Zar. 7230	Strachowice	15,75	
Bank Polski 16775	Zydelcy, roln.	10,00	
Dąbrowa 3700	Zieloniewski	32,00	
Siemka 7300	Zawiercie	38,00	
Siemka i Swiato	Haberbusch	122,00	
Warsz. ocen.	3475	Borowich	03,75
Węgeli	4500	Mak Malop.	27,50
Czępeltki	4800	Sieradz d.	29,50
Lipkow Lar.	2550	Rudki	15
Mak Zachod.	7200	Syrkut	23,00
Fiakaj	2800	Wjask	235,25
4% pożyczka inwestycyjna 11150	5% pożyczka dolarowa 59350	5% pożyczka konwersyjna 3550	
6% pożyczka kolejowa stabilizacyjna 10350	8% listy zastawne Banku Gosp. Kraj. 9400	8% listy zastawne Banku Rolnego 9400	
8% oblig. Banku Gosp. Kraj. 9400	5% pożyczka kolejowa 1920 7750	6% pożyczka dolarowa 1920 7750	
7% pożyczka stabilizacyjna 8900			

GIEŁDA WARSZAWSKA.

Warszawa, 3 września 1930	złoty	złoty
Dolary St. Zj. 88900	Franki fr.	34,9225
Belgia 1245600	Holandaj	359,090
Kopenhaż 228560	Londyn	43,3700
Nowy Jork 8924	Praga	37,0100
Berlin 2127200	Bokarest	5,3000
Praga 264400	Sawajiraj	173,2300
Sztokholm 229 670	Wiedeń	125,8500
Włochy 266800	Gdańsk (of.)	173,45

Zakład Naukowy im. Dra Niemcewicza ulica Supleńskiego (Alja Cytadeli) — WPISY do przedskona i kodeksujacych księgiy powozachcej od 12-13 Tel. 63-67

Zorganizowane przez zespół profesorów gimnazjalnych, aprobowane przez Kuratorium G. Kur. Szkol. Lwowsk. i Ministerstwo i D. kulturalnej

KURSY „NAUKA“

przejmują wpisy na: Kursy maturalne, 6-10 klas gimnazjalnych, kursy uzyskania skróconej służby wojskowej i kursy przygotowawcze do wszystkich klas gimnazjum niższego od dnia 1 sierpnia do 15 września we Lwowie w Gimnazjum Ewangelickim, ul. Kochanowskiego 18 codziennie

ZGUBIONE DOKUMENTA.

UNIEWAZNIAM skradziony sierrpasek i wszelkie banki do kwoty 100 zł z podpisem Zofja Abderman. 3-803

— Nikt nie zobaczy. Wejście do tej strony jest mało używane i ciemne. I zresztą nikt nie będzie przeprowadzał śledztwa. Pożary będą takie, że pan Dunin wdari się wieczorem przez balkon do panińskiej sypialni w wiadomych celach...
— Czy kto to uwieryzy?
— Wszyscy. Czemu się zabawiają młodzi ludzie w jego wieku i z jego dochodami? A jeszcze tacy jak on, piękni, rozrywani przez kobiety...
— No, spuszczam się na ciocię. Tylko... jeżeli się to nie uda, jak ja będę wylądowała?
— Och, mój dziecko! Taka uroczą osobka jak ty może sobie pozwolić bezkarnie na wiele rzeczy — odziedziczyła cyniczne ciocię. — Nie ci to nie zaszkodzi. Co najwyżej będziesz miała jeszcze większe powodzenie niż dotychczas. Już ja znam mężczyzn i ich falszywe idealizmy.
— Ale nie odpowiedziałam. Usiadła przy stole z głową wspartą na rękę, z czołem ściągniętym w poprzeczną brzożdę. Od kilku dni żyła w gorączkowym napięciu planów i oczekiwań i czuła się poprostu okropnie.

(C. d. n.)

Cena ogłoszenia 1a 1 wiersz milimetrowy i eksplojowy kolumny 8 łanowej w ogłoszeniach zwykłych (za tekstem) 15 gr. 1a 1 wiersz milimetrowy i eksplojowy kolumny 4 łanowej w nadzwyczajnej i ochrologii 60 gr. w kronie, repertarzu, za stronach tekstowych, w dziele gospodarskim i pański na stronach tekstowych 60 gr. p. kronie 50 gr. a 1-rezi (pod kąśliwkiem) 80 gr. 1-a drobne ogłoszenia za słowo 10 gr. drobne ogłoszenia karno i szerzej za słowo 15 gr. 1-a ogłoszenia tabelaryczne cyfrowe 50%, zamiejscowe 30%, droższe.

Drukarnia Polska, Lwów, ul. Chorażczyn 17, telefon 29-19, pod zarządem Władysława Germana. Należycy pocztowa opłaconca ryczałtem.